

คำวินิจฉัยของ นายอุระ หวังอ้อมกลาง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๓ - ๑๔/๒๕๕๑

วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน

เรื่อง ประธานวุฒิสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. .... ตราขึ้นโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือไม่

กรณีเรื่องนี้ ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้รวมพิจารณาเข้าด้วยกัน

เรื่องที่ ๑. สมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๑๒๗ คน ร้องว่า

๑.๑ สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... ซึ่งคณะรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เสนอ แล้วส่งให้วุฒิสภาพิจารณา วุฒิสภาได้พิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมบทมาตราต่างๆ โดยเฉพาะได้เพิ่มข้อความระบุบทบัญญัติที่เกี่ยวกับกสิกรรมและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕ วรรคสอง และมายังสภาผู้แทนราษฎร สภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภา ได้คณะกรรมการร่วมกัน คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาแล้ว ในที่สุดมีมติเห็นชอบกับบทแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภา วุฒิสภาเห็นชอบด้วยกับร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณา แต่สภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่เห็นชอบด้วย ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... จึงถูกยับยั้งไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๗๕ (๓) เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน สภาผู้แทนราษฎรจึงได้ยกร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... ขึ้นพิจารณาแทนที่อีกครั้งหนึ่ง และมีมติด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยร่างเดิม และได้เพิ่มข้อความระบุบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕ วรรคสอง เป็นมาตรา ๓ ทวิ ต่อเป็นมาตรา ๔ ในร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ....

๑.๒ สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. .... ซึ่งคณะรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เสนอ แล้วส่งให้วุฒิสภาพิจารณา วุฒิสภาได้พิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมแล้วได้ส่งคืนมายังสภาผู้แทนราษฎร สภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติม ได้มีการตั้งคณะกรรมการร่วมกัน คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาแล้วเสนอ

และสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภาเห็นชอบด้วยกับร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณา แต่สภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบด้วย จึงเป็นเหตุให้ร่างพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. .... ถูกยับยั้งไว้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๗๕ (๓) เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่สภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วย สภาผู้แทนราษฎรได้กร่างพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. .... ขึ้นพิจารณาใหม่ แล้วลงมติยืนยันร่างเดิมด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่และได้เพิ่มข้อความระบุบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕ วรรคสอง เป็นมาตรา ๓ ทวิ ต่อมาแก้ไขเป็นมาตรา ๔ ในร่างพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ....

ผู้ร้องเห็นว่า การตราร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. .... ไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๗๖ และเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... มาตรา ๑๒๑ ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๕ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยความถูกต้องของร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าว

เรื่องที่ ๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๖๖ คน ร้องว่า สภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันตามร่างเดิมของร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... ด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ถือว่าร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาแล้ว ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๗๖ วรรคสอง นายกรัฐมนตรีจะต้องนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... จากรัฐสภา เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๕๓ ซึ่งตามร่างเดิมของร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญได้รับรองไว้ ต่อมา นายปรีชา สุวรรณทัต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ ได้เสนอญัตติเพิ่มเติมข้อความในร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... เป็นมาตรา ๓ ทวิ ต่อมาแก้ไขเป็น มาตรา ๔ ว่า “พระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดเสรีภาพในเคหสถาน และการจำกัดเสรีภาพในการรวมกันเป็นสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกร ซึ่งตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย” เป็นการเพิ่มเติมขึ้นภายหลังที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันตามร่างเดิม และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสียงข้างมากก็มีมติเห็นชอบในการเพิ่มเติมข้อความดังกล่าวด้วย ซึ่งน่าจะเป็นการตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตาม

รัฐธรรมนูญ

พ.ศ. ..

มีปัญหา

พ.ศ. ...

อาณาจักร

สัมพันธ์

แห่งราช

ที่ผ่านส

รัฐธรรมนูญ

ใช้รัฐธ

ราษฎร

บางมว

รัฐธรรมนูญ

ร่วมกัน

โดยเฉพ

มาตรา

เกี่ยวกับ

ของร่าง

ของสภา

พ.ศ. ..

และเหตุ

ตามที่บ

เป็นมาต

ประกอบ

ซึ่งเป็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... คราขึ้นโดยถูกต้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว มีปัญหาวินิจฉัย

ข้อ ๑ ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. .... คราขึ้นโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือไม่

ข้อ ๒ ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... มาตรา ๑๒๑ ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๕ หรือไม่

ตามประเด็นปัญหาข้อ ๑ ข้อเท็จจริงได้ความว่า ขณะที่ร่างพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. .... พิจารณาอยู่ในสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา นั้น ยังไม่ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ร่างพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. .... ที่ผ่านสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา จึงไม่มีบทบัญญัติที่ระบุถึงการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ตามมาตรา ๒๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ต่อมาได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นเวลาที่อยู่ในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... วุฒิสภาพิจารณาแล้วได้แก้ไขเพิ่มเติมบางมาตราโดยเฉพาะเพิ่มข้อความระบุบทบัญญัติให้อำนาจในการตรากฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕ ทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาจึงได้ตั้งคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาทบทบัญญัติของร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... ซึ่งได้มีการแก้ไขปรับปรุง โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕ วรรคสอง คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาแล้วมีความเห็นว่าควรบัญญัติบทบัญญัติเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕ ไว้ในคำปรารภของร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... ซึ่งวุฒิสภาก็เห็นพ้องด้วย แต่เมื่อกลับมาสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร สภาผู้แทนราษฎรได้ยืนยันตามร่างเดิม โดยเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... ตามร่างเดิมและร่างพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. .... ตามร่างเดิมมีสาระและเหตุผลดีกว่าร่างที่ปรับปรุงแก้ไขโดยคณะกรรมการร่วมกัน แต่เนื่องจากร่างเดิมไม่มีข้อความตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕ สภาผู้แทนราษฎรจึงได้เพิ่มในร่างเดิมเป็นมาตรา ๓ ทวิ ต่อมาแก้ไขเป็นมาตรา ๔ พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นความจำเป็นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕ ประกอบมาตรา ๓๓๕ (๑) ซึ่งเป็นการเพิ่มให้เกิดความสมบูรณ์ มิได้เปลี่ยนแปลงแก้ไขในส่วนซึ่งเป็นเนื้อหาและสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติแรงงาน

รัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. .... เป็นรูปแบบที่คณะกรรมการร่วมกันและวุฒิสภาต่างมีความเห็นว่าจะต้องมีข้อความเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕ ในร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. .... และสภาผู้แทนราษฎรก็เห็นตรงกันเพียงแต่มีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องรูปแบบของการบัญญัติเท่านั้น จึงนับว่าเป็นการสมควรและมีความจำเป็นที่ไม่อาจก้าวล่วงได้ แม้จะมีข้อความแตกต่างไปจากร่างพระราชบัญญัติฉบับเดิมที่สภาผู้แทนราษฎรยืนยันตามมาตรา ๑๗๖ ไปบ้างก็ไม่ถึงกับทำให้ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. .... ต้องเสียไป ทั้งไม่ใช่เจตนารมณ์ของกฎหมายที่จะนำพาในสิ่งเล็กน้อยที่เป็นเพียงรูปแบบ และตามรายงานของคณะกรรมการพิจารณากำหนดรูปแบบของร่างพระราชบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับการระบอบบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมาย ตามคำสั่งรัฐสภา ที่ ๑๘/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ และหนังสือของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๑ ที่ให้ความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี เรื่อง การวางแบบกฎหมายให้สอดคล้องกับมาตรา ๒๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ก็เป็นเรื่องได้เถียงถึงวิธีการร่างกฎหมาย เป็นเพียงการโต้เถียงในเรื่องรูปแบบไม่ใช่เนื้อหา และเมื่อพิจารณาประกอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๒ วรรคสาม ก็จะได้เห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติที่จะถือได้ว่ามีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ และจะทำให้ร่างพระราชบัญญัติตกไปนั้น จะต้องเป็นเรื่องที่เป็นสาระสำคัญ แต่สำหรับร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับนี้มีปัญหาเพียงรูปแบบของการวางบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิเท่านั้นโดยที่สภาทั้งสอง คือ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาก็เห็นชอบตรงกันในการให้มีบทบัญญัติดังกล่าวเพียงแต่โต้เถียงกันในเรื่องของการวางบทบัญญัติเช่นว่านั้น การที่สภาผู้แทนราษฎรเพิ่มมาตรา ๔ ในร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับเพื่อให้สมบูรณ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕ ประกอบมาตรา ๓๓๕ (๑) จึงมีความเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. .... ตราขึ้นโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แล้ว

ตามประเด็นปัญหาข้อ ๒ ที่ว่า ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... มาตรา ๑๒๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ หรือไม่นั้น เห็นว่า ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๕ วรรคแรก บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์การเอกชน หรือหมู่คณะอื่น” และความในวรรคสองของมาตราเดียวกันนี้ บัญญัติว่า “การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจ

ภาคต่างมีความเห็นว่า
กรไทย มาตรา ๒๕
จสัมพันธ พ.ศ. ....
องการบัญญัติเท่านั้น
างไปจากร่างพระราช
ร่างพระราชบัญญัติ
ต้องเสียไป ทั้งไม่ใช่
องคณะกรรมการ
แห่งรัฐธรรมนูญที่ให้
คม ๒๕๕๑ และ
ตุลาคม ๒๕๕๑
๕ ของรัฐธรรมนูญ
ยงในเรื่องรูปแบบ
๒๖๒ วรรคสาม
ตราขึ้นไม่ถูกต้อง
ที่เป็นสาระสำคัญ
บัญญัติของกฎหมาย
เห็นชอบตรงกัน
านั้น การที่
กรมรัฐธรรมนูญ
พระราชบัญญัติ
นั้นโดยชอบด้วย
มาตรา ๑๒๑
ธรรมนูญแห่ง
กันเป็นสมาคม
มในวรรคสอง
อาศัยอำนาจ

ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันมิให้มีการผูกขาดตัดตอนในทางเศรษฐกิจ' แต่บทบัญญัติมาตรา ๑๒๑ วรรคสอง บัญญัติว่า "ให้กลุ่มเกษตรกรที่ได้จดทะเบียนเป็นกลุ่มเกษตรกรมาแล้วเป็นเวลาสามปี ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งเป็นสหกรณ์ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนด หากไม่ดำเนินการภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้นายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรส่งเลิกกลุ่มเกษตรกรนั้นและตั้งผู้ชำระบัญชีขึ้นทำการชำระบัญชี โดยให้นำบทบัญญัติในหมวด ๔ ว่าด้วยการชำระบัญชีมาใช้บังคับโดยอนุโลม" เป็นบทบัญญัติบังคับให้กลุ่มเกษตรกรจดทะเบียนกลุ่มเกษตรกรภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด หากไม่ดำเนินการนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรก็จะสั่งให้เลิกกลุ่มเกษตรกร ซึ่งเป็นการจำกัดเสรีภาพบุคคลในการรวมตัวเป็นกลุ่มเกษตรกร กรณีมิใช่กฎหมายเฉพาะเพื่อคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันมิให้มีการผูกขาดตัดตอนในทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นบทยกเว้นในมาตรา ๔๕ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ให้มีการออกกฎหมายจำกัดเสรีภาพในการรวมตัวเป็นกลุ่มเกษตรกรได้แต่อย่างใด ร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... มาตรา ๑๒๑ วรรคสอง จึงเป็นบทบัญญัติที่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญ แต่เป็นข้อความที่มีได้เป็นสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... จึงมีผลเพียงให้เฉพาะข้อความที่ขัดหรือแย้งนี้เป็นอันตกไปตามมาตรา ๒๖๒ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมา จึงวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. .... ตราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเฉพาะข้อความตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๑ วรรคสอง ของร่างพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... เป็นอันตกไปตามมาตรา ๒๖๒ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

นายอูระ หวังอ้อมกลาง
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

